

Sygn. akt I ACa 1015/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Piotr Górecki
Sędziowie:	SA Bogdan Wysocki (spr.) SA Mikołaj Tomaszewski
Protokolant:	st.sekr.sądowy Kinga Kwiatkowska

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2012 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. S.**

przeciwko **Skarbowi Państwa- Dyrektorowi Zakładu Karnego we W.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 19 czerwca 2012 r., sygn. akt XII C 1246/11

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – (...)Skarbu Państwa kwotę 2.700 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

SSA B. Wysocki SSA P. Górecki SSA M. Tomaszewski

Sygn. akt I ACa 1015/12

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 6 kwietnia 2011 r. ostatecznie sprecyzowanym w piśmie z dnia 24 października 2011 r. **powód A. S.** wniósł o zasądzenie od **pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Dyrektora Zakładu Karnego we W.** na jego rzecz kwoty 90.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz zwrotu kosztów procesu. Powód jako podstawę żądania wskazał art. 23 i art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Powołał się na naruszające jego godność i wolność osobistą uchybienia ze strony pozwanego w zakresie wysyłania korespondencji urzędowej, sprowadzające się do ich zagubienia, albo po prostu nie wysłania.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania.

Wyrokiem z dnia 19 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił powództwo (pkt 1), odstąpił od obciążania stron nieuiszczoną opłatą sądową (pkt 2) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego reprezentowanego przez Skarb Państwa (...) Skarbu Państwa kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 3).

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i wnioski:

Powód A. S. od 31 marca 2010 r. przebywa w Zakładzie Karnym we W.. W dniach 28 września 2010 r., 20 października 2010 r., 2 listopada 2010 r., 5 grudnia 2010 r., 9 grudnia 2010 r., 16 stycznia 2011 r. i 20 stycznia 2011 r. skierował do wysłania korespondencję urzędową zaadresowaną do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w P., na co otrzymał potwierdzenie odbioru korespondencji urzędowej. W dniach 25 października 2010 r. i 6 grudnia 2010 r. przekazał natomiast do wysłania korespondencję urzędową zaadresowaną do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w S., na co również otrzymał potwierdzenie odbioru korespondencji urzędowej. Odbiór korespondencji od powoda został za każdym razem odnotowany w tzw. rejestrze wychodzącej korespondencji urzędowej osadzonych.

W toku przeprowadzonych przez pozwanego czynności wyjaśniających celem rozpoznania skargi powoda z dnia 18 marca 2011 r. dotyczącej nieprzesłania przez administrację Zakładu Karnego we W. jego korespondencji urzędowej adresowanej do (...) w P., a wystawionej w dniach 28 września 2010 r., 20 października 2010 r., 2 listopada 2010 r. i 16 stycznia 2011 r. ustalono m.in., że w dniu 20 października 2010 r. i w dniu 16 stycznia 2011 r. powód wystosował korespondencję do w/w podmiotu, na okoliczność czego otrzymał potwierdzenie odbioru. W następnych dniach, tj. 21 października 2010 r. oraz 17 stycznia 2011 r. korespondencja ta została wysłana do adresata, co potwierdzają wpisy pod numerem (...) oraz 846 w dziennikach korespondencji urzędowej wychodzącej osadzonych, a tym samym została ona wysłana przez administrację zakładu karnego drugiego dnia roboczego od daty jej przekazania, zgodnie z brzmieniem § 17 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności.

Ustalono nadto w ich toku, że odnośnie korespondencji wystosowanej przez powoda w dniu 2 listopada 2010 r. fakt ten miał miejsce, niemniej jednak w dniu następnym, tj. 3 listopada 2010 r. powód poprosił wychowawcę oddziału por. M. B. o wycofanie tego listu. Wychowawca wydał osadzonemu list nie żądając przy tym od niego pokwitowania zwrotu listu, przy czym powód w jego obecności zniszczył wydane jemu potwierdzenie nadania tego listu. Jednocześnie powód w dniu 29 kwietnia 2011 r., kiedy to (...) Zakładu Karnego we W. sporządził sprawozdanie z postępowania wyjaśniającego, oświadczył o nieposiadaniu potwierdzenia odbioru w/w korespondencji, twierdząc, iż potwierdzenie to jemu zaginęło. W tym stanie rzeczy ustalono, iż powód faktycznie wycofał przedmiotową korespondencję, co potwierdził wychowawca oddziału.

Odnośnie korespondencji powoda nadanej w dniu 28 września 2010 r. ustalono, iż nie ma możliwości precyzyjnego sprawdzenia, czy w tym dniu oddziałowy rzeczywiście odebrał od powoda list adresowany do (...) w P.. Jednakże stwierdzono nieprawidłowość polegającą na tym, iż wychowawca mł. chor. H. K. nie sprawdzając wcześniej wpisanych przez oddziałowego listów, pokwitował ich odbiór, a w chwili gdy zorientował się, że brakuje listu od powoda dokonał wymazania swojego podpisu i nie zgłosił tego faktu przełożonym, w związku z czym nie można jednoznacznie stwierdzić, czy korespondencja z dnia 28 września 2010 r. zaginęła, czy została zwrócona powodowi (w dokumentacji brak pokwitowania zwrotu przez osadzonego). W konsekwencji skargę powoda w zakresie niewysłania korespondencji z dnia 28 września 2010 r. (...) zaproponował uznać za zasadną, z uwagi na fakt, iż powód posiada potwierdzenie nadania przedmiotowej korespondencji, co okazał prowadzącemu czynności wyjaśniające, zaś w pozostałym zakresie zaproponował uznać ją za niezasadną.

Także w związku z nadaniem kolejnej korespondencji w dniach 14 lutego 2011 r., 22 lutego 2011 r. (2 listy), 7 marca 2011 r., 11 kwietnia 2011 r., 18 maja 2011 r., 13 czerwca 2011 r., 16 czerwca 2011 r. i 12 września 2011 r. powód otrzymał potwierdzenie odbioru korespondencji urzędowej.

Pismem z dnia 14 kwietnia 2011 r. Zastępca Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w P. poinformował powoda, iż nie znalazł podstaw do uwzględnienia jego skarg z dnia 10 lutego 2011 r., 25 lutego 2011 r. i 7 marca 2011 r. Pismem z dnia 9 maja 2011 r. poinformowano powoda o nieznaledzeniu podstaw do uwzględnienia jego skargi z dnia 1 kwietnia 2011 r., a dotyczącej braku odpowiedzi przez Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w P. na skargę z dnia 22 lutego 2011 r. z uwagi na jej niewpłynięcie do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w P., natomiast pismem z dnia 12 maja 2011 r. poinformowano powoda o nieznaledzeniu podstaw do uwzględnienia jego skargi z dnia 21 kwietnia 2011 r., a dotyczącej braku odpowiedzi przez Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w P. na skargę z dnia 7 marca 2011 r. z uwagi na jej niewpłynięcie do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w P.. Kolejnym pismem z dnia 15 lipca 2011 r. Zastępca Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w P. poinformował powoda, iż nie znalazł podstaw do uwzględnienia jego skarg z dnia 24 i 25 maja 2011 r. dotyczących postępowania z korespondencją w Zakładzie Karnym we W. i braku odpowiedzi na skargi. Powoda poinformowano nadto, iż w toku czynności wyjaśniających ustalono, iż w dniach 5 grudnia 2010 r., 20 stycznia 2011 r., 22 lutego 2011 r., 7 marca 2011 r. i 11 kwietnia 2011 r. skierował on pisma do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w P., na co otrzymał każdorazowo potwierdzenie odbioru korespondencji, po czym została ona przekazana do Urzędu Pocztowego we W. celem wysłania do adresata, co potwierdzają wpisy w dzienniku korespondencyjnym Zakładu Karnego we W.; analiza dokumentacji wykazała, iż w/w skargi nie wpłynęły do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w P.. Pismem z dnia 11 sierpnia 2011 r. poinformowano powoda o nie znalezieniu podstaw do uwzględnienia jego skargi z dnia 25 lipca 2011 r., a dotyczącej braku odpowiedzi przez Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w P. na skargę z dnia 13 czerwca 2011 r. z uwagi na jej niewpłynięcie do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w P., natomiast pismem z dnia 2 września 2011 r. poinformowano powoda o nie znalezieniu podstaw do uwzględnienia jego skargi z dnia 10 sierpnia 2011 r., a dotyczącej braku odpowiedzi przez Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w P. na skargę z dnia 16 czerwca 2011 r. z uwagi na jej niewpłynięcie do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w P..

Kolejnym pismem z dnia 17 października 2011 r. Zastępca Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w P. poinformował powoda, iż nie znalazł podstaw do uwzględnienia jego skargi z dnia 26 sierpnia 2011 r. dotyczącej zaginięcia korespondencji w Zakładzie Karnym we W.. Powoda poinformowano nadto, iż w toku czynności wyjaśniających ustalono, iż w dniu 13 czerwca 2011 r. skierował on pismo do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w P., na co otrzymał potwierdzenie odbioru korespondencji, po czym została ona przekazana do Urzędu Pocztowego we W. celem wysłania do adresata, co potwierdzają wpisy w dzienniku korespondencyjnym Zakładu Karnego we W.; analiza dokumentacji wykazała, że w/w skarga nie wpłynęła do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w P..

Od co najmniej jednego roku w jednostce penitencjarnej pozwanego osadzeni przekazują korespondencję, którą chcą wysłać, specjalnie wyznaczonemu do tego pracownikowi ewidencji, który ją ewidencjonuje i następnie wysyła, osadzeni zaś otrzymują stosowne potwierdzenie, na którym widnieje data wysłania jej, personalia i pieczęć owego pracownika ewidencji oraz adresat przesyłki. Jeśli na przesyłce znajduje się znaczek o stosownym nominale, to potwierdzany jest jej odbiór i potwierdzenie takie otrzymuje jej nadawca, a jeśli nie, to przesyłka trafia do działu finansowego celem sprawdzenia, czy ma osadzone stosowne środki finansowe na jej wysłanie; jeśli ich nie ma, następuje to na koszt administracji. Następnie korespondencja jest przekazywana do miejsca zatrudnienia K. P., gdzie jest ona rejestrowana i przekazywana do adresata. Pokwitowanie dla nadawcy wystawiane w dziale ewidencji przekazywane jest oddziałowi. Wcześniej, stosowano inną „procedurę” powyższego, a mianowicie korespondencję tę przekazywano oddziałowemu, oddziałowy zaś wychowawcy, a ten ostatni do działu ewidencji, skąd była wysyłana.

Numery korespondencji są nadawane w biurze podawczym, gdzie musiała trafić korespondencja powoda, jeśli tylko ją wysyłał; „przez” biuro podawcze „przeplęwa” wszelka korespondencja zarówno wychodząca, jak i przychodząca.

Naczelna Rada Adwokacka jest w posiadaniu pisma powoda z dnia 12 września 2011 r., zawierającego pytanie, czy do biura (...) wpłynęły pisma sporządzone przez niego w dniach 14 lutego 2011 r. i 18 maja 2011 r. oraz informujące o wniesieniu pozwu przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu we W..

Powód obecnie ma 49 lat, nie posiada zawodu. W pozwanej jednostce penitencjarnej przebywa od dnia 31 marca 2010 r. i będzie w niej przebywać do dnia 30 grudnia 2015 r.

W ocenie Sądu Okręgowego w świetle dokonanych ustaleń faktycznych powództwo nie znajduje uzasadnienia w art. 23 k.c., art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c.

Powód nie wykazał jakie dobro osobiste jemu przynależne zostało przez pozwanego naruszone (zwłaszcza w sytuacji ustalenia zaginięcia pierwszej ze wskazanych przesyłek, tj. z dnia 28 września 2010 r.), jak również, aby pozwany umyślnie i bezprawnie swoim zachowaniem je naruszył (art. 6 k.c.). W żadnej mierze powód nie wykazał zasadności swojego roszczenia w świetle zasad współżycia społecznego, ale i wysokości żądanego zadośćuczynienia.

Natomiast pozwany przedstawiając dokumenty potwierdzające odbiór korespondencji powoda, nadanie jej numeru porządkowego, wykazał, że jego działanie nie nosiło znamion ani działania bezprawnego (obalając tym samym domniemanie z art. 24 § 1 k.c.), ani zawinione. Zatem wbrew twierdzeniom powoda nie doszło do naruszenia jego dóbr osobistych, skoro pozwany działał w ramach obowiązującego porządku prawnego.

Poza tym za oddaleniem powództwa przemawia również okoliczność powołana przez pozwanego, a odnosząca się do treści art. 23 k.c. i art. 24 k.c. oraz art. 448 k.c., że nie jest dopuszczalne powództwo o zadośćuczynienie wobec Skarbu Państwa, bowiem żądanie zadośćuczynienia może dotyczyć jedynie pozwanej osoby fizycznej. Zarówno w orzecznictwie, jak i w literaturze podnosi się niedopuszczalność żądania zadośćuczynienia od Skarbu Państwa w oparciu o powołane postanowienia dotyczące dóbr osobistych. Pozwanym może być jedynie osoba fizyczna. Żądanie zadośćuczynienia zgłoszone do Skarbu Państwa nie znajduje oparcia w tymże przepisie, a ma zastosowanie jedynie do sprawy naruszenia dóbr osobistych, tj. do osoby fizycznej, a zatem roszczenie powoda oparte o przepisy powołane przez niego podlega oddaleniu (pogląd taki prezentuje w szczególności E. Gniewek (red.), Kodeks cywilny. Komentarz Tom I, 2004 r.).

Mając to na uwadze, Sąd Okręgowy oddalił powództwo w całości.

Wobec tego, że powód przegrał sprawę w całości, a jednocześnie jego sytuacja finansowa jest trudna z uwagi m.in. na brak zatrudnienia w zakładach karnych, w których odbywał karę pozbawienia wolności, odstąpiono od obciążania stron nieuiszczoną opłatą sądową od pozwu, utrzymując tym samym w mocy zwolnienie powoda od kosztów sądowych.

O kosztach zastępstwa procesowego pozwanego orzeczono w oparciu o treść art. 98 § 1 i § 3 k.p.c.

Zażalenie na postanowienie zawarte w pkt 3 wyroku w przedmiocie zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego zwrot kosztów zastępstwa procesowego złożył powód. Powód zarzucał rozstrzygnięciu naruszenie art. 102 k.p.c. i art. 96 ust 1 pkt 10 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, poprzez ich niezastosowanie. Powód wniósł o uchylenie postanowienia w zaskarżonej części i nieobciążanie go w ogóle kosztami procesu ze względu na trudną sytuacją materialną i osobistą.

Pozwany wniósł o oddalenie zażalenia oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Następnie powód złożył również apelację od wyroku, zaskarżając go w całości. Powód zarzucał rozstrzygnięciu:

- naruszenie przepisów postępowania sankcjonujących nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji, a mianowicie art. 379 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c., art. 5 k.p.c.
- naruszenie art. art. 228 § 1, 2 k.p.c., art. 231 k.p.c., art. 232 k.p.c., art. 233 § 1 i 2 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c.
- naruszenie art. 6 k.c. w zw. z art. 24 k.c., art. 23 k.c., art. 24 k.c. w zw. z art. 4 § 1 k.k.w., art. 102 pkt 11 k.k.w.

- naruszenie art. 30, 40, 41 ust 4 Konstytucji RP
- naruszenie art. 448 k.c.

Wskazując na powyższe zarzuty powód wniósł o uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego oraz o uchylenie rozstrzygnięcia w.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa – kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Ustalenia faktyczne sądu I instancji nie budzą wątpliwości i stąd Sąd Apelacyjny przyjmuje je za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Ustalenia te poczynione zostały w oparciu o wszechstronne rozważenie całego zebranego w sprawie materiału dowodowego, którego ocena, przeprowadzona w pisemnym uzasadnieniu wyroku, jest pełna, zgodna z zasadami logiki i doświadczenia życiowego.

Dotyczy to w szczególności ustalenia przez Sąd Okręgowy, że korespondencja urzędowa, na którą powołuje się powód w pozwie, została przez pracowników pozwanego wysłana adresatom za pośrednictwem poczty.

Dostatecznym dowodem w tym zakresie były dokumenty w postaci potwierdzenia odbioru od powoda tej korespondencji, jej zarejestrowania jako wysłanej a także zeznania świadka K. P..

W świetle tych dowodów oraz zasad doświadczenia życiowego nie sposób przyjąć, aby pracownicy (funkcjonariusze) pozwanego, tym bardziej celowo, mieli zaniechać wysyłania korespondencji powoda.

Wiedząc, że powód dysponuje dowodami przekazania tej korespondencji służbie więziennej oraz, że fakt ten został odnotowany w odpowiednim rejestrze, narażaliby się w ten sposób świadomie na odpowiedzialność służbową (dyscyplinarną). Przy tym trudno byłoby wskazać dający się racjonalnie wytłumaczyć cel takiego zachowania. Dodatkowo przemawia przeciwko temu bezsporna okoliczność, że część korespondencji, wysyłanej przez powoda do tych samych adresatów dotarła tam, co zostało przez nich potwierdzone.

W związku z tym za dużo bardziej prawdopodobną i logiczną należy przyjąć wersję, zgodnie z którą przedmiotowe przesyłki zaginęły na poczcie lub już u samych adresatów, bądź też, że zostały po prostu przez adresatów zignorowane.

W tej sytuacji nie może być mowy o naruszeniu przez sąd I instancji przepisu art. 233§ 1 kpc.

W świetle ugruntowanego stanowiska judykatury do naruszenia tego przepisu mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby skarżący wykazał uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. zasadom logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 grudnia 2005 r. w spr. III CK 314/05, LEX nr 172176).

Podobnie, zarzut błędnych ustaleń faktycznych nie może polegać jedynie na zaprezentowaniu przez skarżącego stanu faktycznego, ustalonego przez niego na podstawie własnej oceny dowodów, choćby ocena ta również była logiczna i zgodna z doświadczeniem życiowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2005 r. w spr. IV CK 387/04, LEX nr 177263).

Jeżeli bowiem z materiału dowodowego sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to taka ocena sądu nie narusza prawa do swobodnej oceny dowodów, choćby w równym stopniu, na podstawie tego samego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne (zob. np.. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2005r w spr. IV CK 122/05, LEX nr 187124).

Nie doszło też do naruszenia innych, wskazywanych przez skarżącego przepisów postępowania cywilnego.

Nie może być mowy o nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt. 5 kpc z uwagi na odmowę ustanowienia dla powoda pełnomocnika z urzędu.

Brak takiego pełnomocnika nie pozbawił skarżącego możliwości obrony swych praw w procesie. Powód bez problemów prawa te realizował, składając wnioski i pisma procesowe oraz osobiście uczestnicząc w rozprawach.

Z treści pism powoda wynika przy tym, że nie jest on osobą nieporadną, nieznaną reguł postępowania cywilnego.

W ogóle w sprawie nie znajdowały zastosowania przepisy art. 228 § 1 i 2 kpc.

Sąd, dokonując ustaleń faktycznych, nie korzystał bowiem, i nie miał takiego obowiązku, z faktów znanych powszechnie bądź znanych sądowi urzędowo, które mogłyby mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sporu

W każdym razie do takich faktów nie można było zaliczyć, jak chce tego skarżący, tego, że „Poczta Polska dostarcza korespondencje do adresata i nie ma takiej możliwości aby nie dostarczyła około 20 listów w krótkim okresie czasu”.

Przeciwnie, za powszechnie znany możnaby raczej uznać fakt, iż nie wszystkie przesyłki, przyjęte przez publicznego operatora pocztowego, nawet rejestrowane, są dostarczane do adresatów.

Podobnie, za wersją powoda, konkurencyjną w stosunku do ustaleń sądu, nie przemawiają żadne domniemania faktyczne (art. 231 kpc).

W szczególności, z faktu, iż rzeczywiście zdecydowana większość przesyłek nadanych na pocztę dociera do adresatów, nie można wyprowadzić w drodze domniemania wniosku, iż sporne przesyłki nie zostały przez pozwanego wysłane.

Dodać należy, że nie było możliwości prowadzenia innych dowodów, w celu wykazania twierdzeń powoda o zaniechaniu nadania przez pracowników pozwanego przedmiotowej korespondencji.

W szczególności nieprzydatne byłoby tu, postulowane w apelacji, prowadzenie dowodów z zeznań pracowników poczty czy też osób zatrudnionych u adresatów przesyłek.

Wynika to z faktu, że przesyłki te nadano jako zwykle, a więc niepodlegające rejestracji u operatora pocztowego.

W związku z tym pozwany nie tylko nie miał obowiązku, ale przede wszystkim praktycznej możliwości wylegitymowania się dowodem oddania tych przesyłek na pocztę.

Nie miał też w tej sytuacji prawa do reklamowania przesyłek.

Należy jednak podkreślić, że skazanemu, odbywającemu karę pozbawienia wolności nie przysługuje prawo do wysyłania korespondencji urzędowej na koszt Państwa w formie przesyłek poleconych, czyli rejestrowanych przez operatora pocztowego. Osadzony ma natomiast prawo nadać, za pośrednictwem służb penitencjarnych, tego rodzaju przesyłkę **na swój koszt** i uzyskać od władz więziennych pisemne potwierdzenie przyjęcia jej przez pocztę (por. art. 102 pkt. 10 i pkt. 11 kkw oraz § 16 ust. 2 – 4, § 18 oraz § 22 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003r w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, Dz. U., nr 152, poz. 1493). Z takiej możliwości, przynajmniej co do spornych przesyłek, skarżący nie skorzystał.

Nie znajdowało zatem uzasadnienia kierowane w stosunku do pozwanego żądanie udowodnienia, w formie odpowiedniego dokumentu, iż omawiana korespondencja faktycznie została wysłana.

W konsekwencji bezzasadny okazał się zarzut naruszenia wskazywanych w apelacji przepisów prawa materialnego, tj. art. 23 kc, art. 24 kc, art. 448 kc, art. 30, art. 40 i art. 41 ust. 4 Konstytucji RP, a także art. 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. z 1993r, nr 61, poz. 284).

Wynika to w pierwszej kolejności z tego, że powód nie udowodnił (art. 6 kc) twierdzeń, składających się na podstawę faktyczną powództwa.

Niezależnie od tego, nawet zakładając hipotetycznie, że rzeczywiście, z przyczyn nieustalonych, nie doszłoby do wysłania części przekazanej przez powoda korespondencji, nie oznaczałoby to jeszcze naruszenia jego dóbr osobistych, dającego prawo do żądania zadośćuczynienia na podstawie przepisów art. 448 kc w zw. z art. 24 § zd. 3 kc.

O naruszeniu dobra osobistego osoby fizycznej można mówić wówczas, gdy naruszone zostało dobro niemajątkowe o charakterze powszechnym, **przysługujące każdemu człowiekowi**.

Co do zasady nie jest natomiast naruszeniem dobra osobistego pozbawienie lub ograniczenie uprawnień przysługujących na podstawie przepisów szczegółowych, w rozpoznawanym przypadku – prawa osadzonego do nieograniczonego prowadzenia korespondencji o charakterze urzędowym.

W okolicznościach sprawy nie możnaby uznać takiego zaniedbania służb penitencjarnych za naruszenie godności powoda, bądź też za poniżające lub niehumanitarne wykonywanie wobec niego kary.

Należy zauważyć, że powód nie zostałby w ten sposób pozbawiony prawa do korespondowania z różnymi urzędami.

Jest poza sporem przecież, że skarżący co do zasady bez przeszkód mógł i może korespondować z różnymi urzędami, w tym z jednostkami nadzorującymi pozwanego.

Już tylko z dokumentacji zgromadzonej w sprawie wynika np., że w okresie od kwietnia do października 2011r otrzymał on od tych jednostek co najmniej 8 pism, zawierających odpowiedzi na jego wnioski i skargi (k. 189 – 196).

Ubocznie natomiast należy stwierdzić, iż nie znajduje oparcia stanowisko sądu I instancji, zgodnie z którym Skarb Państwa nie może ponosić odpowiedzialności za naruszenie przez jego funkcjonariuszy dóbr osobistych innych osób.

Odpowiedzialność taka, w tym związana z obowiązkiem zapłaty zadośćuczynienia na podstawie art. 448 kc jest oczywista i została od dawna przesądzona w judykaturze (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 2 października 2007r w spr. II CSK 269/07, LEX nr 315849 i z dnia 17 marca 2010r w spr. II CSK 486/09, LEX nr 599534 a także uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011r w spr. III CZP 25/11, OSNC, z. 2 z 2012r, poz. 15).

Błędny pogląd prawny sądu I instancji w omawianym przedmiocie pozostaje jednak, z przyczyn, o których była wyżej mowa, bez znaczenia dla oceny zasadności apelacji.

Zasadnie także sąd obciążył powoda obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów zastępstwa procesowego w stawce minimalnej (pkt. III wyroku).

Wynika to z odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 § 1 i 3 kpc).

Z obowiązku takiego nie zwalniała powoda okoliczność, że został on zwolniony od kosztów sądowych (art. 108 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych).

Nie było też podstaw do przyjęcia, że zaistniały szczególne okoliczności, uzasadniające nieobciążanie powoda obowiązkiem zwrotu przeciwnikowi kosztów procesu na podstawie przepisu art. 102 kpc.

Nie uzasadniała tego tylko ta okoliczność, iż powód odbywa obecnie karę pozbawienia wolności i nie ma źródła dochodów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2012r w spr. V CZ 138/11, LEX nr 1215302).

Zgłaszając żądania, które już na pierwszy rzut oka były nierealistyczne, szczególnie co do ich wysokości, powód musiał liczyć się z konsekwencjami w postaci podjęcia przez pozwanego obrony i ponoszenia wynikających stąd kosztów.

Nie do przyjęcia byłaby praktyka, zgodnie z którą powód, jako osoba pozbawiona wolności, mógłby inicjować postępowania sądowe na wyłączne ryzyko jego przeciwników procesowych.

Z tych przyczyn na podstawie przepisu art. 385 kpc oraz powołanych wyżej przepisów prawa materialnego i procesowego Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku .

O należnych Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym orzeczono (punkt 2 wyroku) na podstawie przepisów art. 98 § 1 i 3 kpc oraz art. 99 kpc i art. 11 ust. 3 zd. 1 ustawy z dnia 8 lipca 2005r o Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. nr 169, poz. 1417 ze zm.), przy uwzględnieniu § 2 ust. 1 i 2 oraz § 12 ust. 1 pkt. 2) w zw. z § 6 pkt. 6) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Sąd zasądził koszty zastępstwa procesowego według stawki minimalnej, zważywszy na stosunkowo nieskomplikowany stan sprawy i niewielki nakład pracy pełnomocnika pozwanego.

Natomiast, z przyczyn, o których była już mowa wyżej, nie było podstaw do nieobciążania apelującego wymienionymi kosztami na podstawie art. 102 kpc.

Brak szczególnych okoliczności, o jakich mowa w tym przepisie, jawi się tym wyraźniej w postępowaniu odwoławczym, gdy powód wiedział już o bezzasadności swoich roszczeń i winien tym bardziej ostrożnie rozważać konsekwencje wniesienia środka odwoławczego (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2012r w spr. III CZ 13/12, LEX nr 1164738).

/-/ B. Wysocki /-/ P. Górecki /-/ M. Tomaszewski